

Uj Palóc-város.

E város most született cse-csemő, képen alig lehet meglátni, hogy csak egy pár évtizedes múltja van, de azonban az itt született öregek, még élénken emlékeznek arra az időre, amikor Salgótarjánt „Kenyeretlen Tarjának” nevezték. Így a város falainak, csak modern történeti vonatkozása van. Azonban a vidékének annál gazdagabb múltja van, s így vissza nyulnak az ősi idők. Minden korszaka és szelleme meglátogatta e vidéket, mert a természeti törvények kényszerítették arra, hogy e völgyön vonuljanak végig. Ezt hirdeti Karacs, Salgóvár, Somoskő-vár és a legutóbb feltárt zagyvapálfalvai urnák leletek. Ezekből kiindulva sokat lehetne Salgótarjánról és ennek történetéről mesélni, melyből ki-sülne az, hogy Salgótarjánnak év-rezdes múltja van és nem pedig csak évtizedes. De nekünk palócoknak nem az a célunk csak, hogy az elmúlt dicsőségeket világítsuk meg, hanem az a főcélunk, hogy a jövőt varázsoljuk elő. De kinek nem ez a célja? Minden városnak az a célja, hogy a jövőjét biztosítsa. Minekünk palócoknak van a legkisebb reményünk arra, hogy a jövőnk tisztán és megelégedetten lássuk, mert a természeti adottságunk olyan, hogy szomorú szívvel láthatjuk azt, hogy e város évszázados fejlődést nem bír átvinni, mert a hegyek megátolnák ebben.

E romantikus hegység, a palóc népnek igen jószolgálatot teljesít azideig, még a fekete gyémántok lelőhelye lesz, de amikor már kifog fogyni, — fájdalom, kifogyó félben van — akkor majd elhagyottan fogunk gyönyörködni e kies tájékokon. Aggodalmunkat az tetőzi a legjobban, hogy amerikai rendszerrel fejlődött és népesedett a közbányászat miatt; hanyatlást is ilyen rendszerrel érhet, ha a megnépesedett és népesedő nép egy újabb munkamegosztódásba már most nem fog bele. A hegyek miatt is sűrűn lakott népnek korábban kell a fejlődés folyamatait meglátni, mint azoknak, ahol a természeti adottság olyan, hogy évezredes fejlődés is biztosítva van, a javak folytán, ahol csak a munkamegosztódások hiányzanak. E palóc városnak nemcsak a munkamegosztódás hiányzik, hanem a javak, a jószágok is, amelyekkel a megosztódást végre lehet hajtani.

Minthogy e városnak és környékének nem lévén más természeti kincse, mint a kifogyó félben lévő fekete gyémántja és e gyönyörű hegyek; amelyek már századokkal azelőtt is elbűvölték a kultúr embert; mert a sok közül ezeket látta a legérdemesebbnek arra, hogy nehéz áldozatok árán egymás mellé kápolnát, várakat és várkastélyt építsen a hegy-csúcsok tetejére. Így csak két lehetőség nyílik Salgótarján és kör-

nyékének a fejlődésére és a továbbbi népszerősödésére, első e környéken nyaraló lakások kiépítése, (Karacsban egy fürdővel) és a második pedig az iparosodás, mint a kis Svajcban. Egyelőre azonban csak az utóbbiról lehet szó, mert a kisipar életre keltését egy pár fillér áldozat árán meg lehet valósítani. Sok mindent lehet kisiparilag előállítani, ha azt alapos körütekintéssel végezzük. Annaira, hogy nincs az a nagyipar, amelyik versenyezni legyen képes a kisiparral. Ehez természetesen szükséges az, hogy az emberek önálló gondolat menettel birjanak és hozzá leleményesek is legyenek, tehát ilyen irányu nevelésre is van szükség. A sok közül egy szakot említek meg, ami nemcsak salgótarjáni viszonylatban volna üdvös, hanem országos viszonylatban is egy kivezető út a gazdasági nyomás alól. Ez pedig a cukrász ipar kiépítése exportra. Élénken emlékszem még arra vissza, hogy a háború előtt a salgótarjániak a karlsbadi-ostyát a cseh-tartományból szereztek be, ahol nem terem a jó acélos buza. Ezeknek kifizető volt és kifizető az ostya különböző minőségi gyártása akkor, amidőn kétszeres fuvar, szállítási költséget kell az árba bekalkulálni, akkor csak nagyon természetes, hogy ez az iparüzés itt is kifizető, sőt kedvezőbb és mi vagyunk arra hivatva, hogy ezt az ipart rendszeresen apáról fiúra meghonosítsuk, ha azt akarjuk, hogy egy elviselhetetlen csapás ne érje a salgótarjániakat. Minden esetre a kezdet egy kicsit nehezen fog menni, de melyik kezdet nem megy nehezen? Bár mit szemlélünk meg, mindenben és mindenhol találkozunk a kezdetlegességgel, és súlyos akadályokkal. Itt van a közbányászatunk, milyen primitíven kezdtek és milyen súlyos nehézséggel kellett a szén szekereken elszállítani, hogy életképes legyen a bányászat stb. Minden ipar nehezen megy a kezdetben, de amidőn már megvannak a kapcsolatok, akkor már gyerek-játékká alakul át.

A mai súlyos idő kétszerte figyelmeztet arra, hogy minden egyes polgár önálló cselekvést vegyen, hogy ne várjunk senkire, mert amilyen tehetetlenek vagyunk mi, olyan tehetetlen az állam, mert voltaképpen mi magunk vagyunk az állam az államban. Az államtól nincs mit várni, mert ő maga szegény és tulvan terhelve, ugyancsak a vállalatoktól sem, mert ezek is tehetetlenek önmagukkal, hiszen hol megy, hol pedig megáll, tehát ezek sincsennek biztos és rendszeres alapokra építve; mert a felvevőképeséget nem bírják szabályozni. Nincs arra itt hely, hogy ezeknek az apró-kos bajait is feszegetsem, hiszen nem is az a célom e cikkkel, hanem az, hogy rámutassak arra,

hogy Salgótarjánt a közel jövőben, egy nagyobb megrázkódtatás érhet, ha a polgárai most nem gondoskodnak arról, hogy a bányamegszünése folytán a feleslegessé vált emberek, milyen kereseti és elhelyezési lehetőséghez juthatnak, mert t. i. itt nem lehet földet parcellázni annyit, hogy mindenki részére jusson annyi, amennyiből ő és az utódai megtudnak élni, tehát egy népvándorlási folyamat állna elő, ami a város fejlődését visszadobná, vagy egy lehetetlen koldussá változna át Salgótarján képe. Ime világos ha Salgótarján

fejlődni akar, akkor az első feladata az, hogy egy újabb ipart kell itt meghonosítani, hogy munkaal-kalom nyíljon azok részére, akiket az Isten nem áldott meg olyan tehetséggel, hogy külső beavatkozás nélkül tudnak boldogulni. Ha ez nem történik meg, akkor alig bizhatunk abban, hogy e város úgy fejlődjön, mint eddig, hanem úgy vissza fejlődhet, mint ahogy e fejlődés bekövetkezett.

De miért ne lehetne Tarján híres a „tarjáni-ostyáról”?

Paraszt deák.

Milyen kedvezményt kapnak a földhözjutottak.

Amikor a földreform pénzügyi lebonyolítására került a sor 1928 év nyarán, a gazdasági helyzet olyan volt, hogy a földhözjutott gazdák könnyen birhatták el a megváltott földek vételárának törlesztésére megállapított évi törlesztőrészeket. Azóta a gazdasági helyzet sajnos leromlott és a gabona és terményárak zuhanása folytán a földhözjutott gazdák nagy része keptelenné vált a törlesztést teljesíteni. Már 1931 elején Wekerle pénzügyminiszter, méltányolva a gazdák helyzetének romlását, rendeletileg elengedte a földhözjutottaknak az 1930 évi törlesztő részlet egyharmadrészét. De azóta annyira válságossá lett az agrárhelyzet, hogy a földhözjutottak közül rendkívül sokan keptelenek a törlesztésnek eleget tenni és így annak a veszedelemnek voltak kitéve, hogy őket a törvény értelmében földjeikből ki kell mozdítani.

A földhözjutottak nehéz sorsán enyhítendő, a kormány most egy rendeletben messzemenő könnyítéseket és kedvezményeket nyújt a földhözjutott, meg-szorult gazdáknak. Ezeket a kedvezményeket az alábbiakban ismertetjük:

A törlesztőrészek egyharmadának elengedése.

Minden földhözjutott gazdának az 1929. 1930. és 1931. évi törlesztőrészt egyharmadrésze elengedtetik. (Akinél az 1930 évi törlesztő részlet a Wekerle-féle rendelet értelmében már elengedtetett, azoknak az új rendelet az 1929 és 1931 évi törlesztő részlet egyharmadát engedi el.) Annak a földhözjutott gazdának javára, akinél az 1929—1931 évi törlesztő részek egyharmadának elengedése folytán túlfizetés mutatkozik, ez a túlfizetés, mint rendkívüli tőketörlesztés fog elszámoltatni. Az a földhözjutott gazda, akinél az egyharmadrész elengedése betudásával az 1931 év végéig esedékessé vált összegekben még hátraléka mutatkozik, ezt a teljes hátralékot 10 év alatt kamatmentesen törlesztheti. A hadiárvák, hadiözvegyek és hadirokkantak legfeljebb három kataszteri hold területig úgy a vagyonváltság, valamint a megváltott földek után 25% kedvezményben részesülhetnek. Azonkívül a rendelet kimondja, hogy egy hold legmagasabb megváltási ára nem lehet több, mint 1200 pengő.

Tőketörlesztés helyett mérsékelt használati díj.

Mindazok a földhözjutott gazdák, akik ezt a kedvezményt igénybe venni szándékoznak, törlesztési részeket helyett használati díjat fizethetnek. Ez a használati díj a kataszteri tiszta jövedelem minden koronája után évi 1 pengő 20 fillérben van megállapítva, azonban holdanként 8 pengőnél kevesebb és 24 pengőnél több, illetőleg legelőterületeknél 4 pengőnél kevesebb és 12 pengőnél több nem lehet.

A használati díjat, valamint az 1929—1931. évi törlesztő részekből az egyharmad elengedésének betudása után még fennálló és husz év alatt részekben fizetendő hátralékból egy évre eső

összeget, felerészben április 1-én, felerészben október 1-én kell fizetni. Az 1932. év első felére járó összegeket kivételesen július hó végéig lehet kamatmentesen belizetni. A törlesztési részek szüneteltetése és ezek helyett használati díj fizetése az 1932—33. és 34. évekre terjed ki. 1935 évtől kezdődőleg ismét életbelép a tőketörlesztési kötelezettség és a megállapított törlesztő részeket az eredeti törlesztési terv szerint 1935. évtől kezdődőleg 49 éven át fogja fizetni a földhözjutott gazda.

Milyen kedvezményt kap az a földhözjutott, aki továbbra is törlesztő részeket fizet?

A földhözjutott gazdának szabad választása van, vajjon ezután is törlesztő részeket akar-e fizetni, vagy pedig ezek helyett igénybeveszi-e a használati díj kedvezményét. Aki ez utóbbi kedvezményt nem kívánja igénybe venni, hanem tovább is a törlesztő részeket fizeti, az ebbeli szándékát legkésőbb ezévi július 15-ig jelentse be a községi előjáróságnál. Aki az 1932—1934. évre is kívánja fizetni a törlesztő részeket, annak a folyó, 1932. évi törlesztő részlet egyharmada elengedtetik. A megmaradó évi törlesztő részeket, ha azok összege a 200 pengőt meg nem haladja, egy összegben, augusztus 15-ig, ha pedig a törlesztő részlet évi összege a 200 pengőt meghaladja, két részletben és pedig felerészben május 15-ig, felerészben október 15-ig kell fizetni. Viszont az 1929—1931. évi törlesztő részekből az egyharmadrész levonása után még fennálló és 10 év alatt fizethető hátralékból egy évre eső részlet kamatmentesen lehet fizetni. Az 1929. 1931. évi tőketörlesztő részek egyharmadrészének elengedése folytán mutatkozó túlfizetés az évi törlesztő részekbe tudatik be. Ha tehát valaki már mind a három évi törlesztő részletét befizette, az 1932. évre törlesztő részletet egyáltalán nem fizet.

Különösen felhívjuk a földhözjutott gazdák figyelmét arra, hogy aki továbbra vállalta a tőketörlesztőrészeket fizetését, tehát nem veszi igénybe az évi használati díj kedvezményét: az többé később sem térhet át a törlesztő részlet fizetéséről a használati díj fizetésére. Ha tehát a törlesztő részek egyharmadrészének elengedése dacára a földhözjutott gazdának olyan hátraléka mutatkozik, amelynek egy évre eső részletét, tehát egytizedét és a folyó évi törlesztő részletét ebben az évben előrelátóan nem tudja megfizetni, úgy ez a gazda saját érdekében ne vállalja a három évi átmeneti időre a törlesztő részek további fizetését, hanem vegye igénybe a használati díj kedvezményét.

Különösen kiemelendő, hogy a használati díjon, illetőleg a törlesztő részen felül a juttatott ingatlant terhelő adókat is évenként pontosan köteles a földhözjutott gazda megfizetni. (A földadó a folyó évre szünetel, tehát ezt nem kell fizetni.)

A kedvezményes fizetési módozatoknak ezentúl minden földhözjutott gazda a legnagyobb pontossággal tegyen eleget, mert aki ezt ezentúl október 15-ig elmulasztja, az ki fog mozdítani. Ezek a kimozdított, földhözjutott gazdák a legközelebbi öt éven át megüresedett ingatlant még haszonbérbe sem kaphatnak.

Vizont azoknak a földhözjutott gazdáknak elsőbbségi igényük lesz a megüresedett ingatlanokra, akiknek semmi fele hátrálékuk nincs, az esedékessé vált törlesztő részletek megfizetésében! Ha ilyen vevő nem jelentkezik, úgy a megüresedett ingatlant a megváltást szenvedő régi tulajdonosnak lehet visszaadni, aki a megváltási ár már kifizetett részének visszalétére kötelezi magát.

A házhelyekre vonatkozólag a rendelet akként intézkedik, hogy ezeknek megváltási árát, valamint az 1929—31 évi törlesztő részletekből fenálló hátrálékokat a házhelyhez jutott gazdák 20 évi részletben és pedig minden év október hó 1-ig kötelesek törleszteni. Ez igen nagy előnyt jelent az eddigi állapottal szemben. Eddig ugyanis a házhelyhez jutott gazda a törlesztő részletet a föld törlesztő részletével együtt tartozott fizetni és így mindig az a veszély fenyegette, hogy ha a földből kimozdítják, úgy a házból is távoznia kell és így hajléktalanná válik. A rendelet most elválasztja a házhely megfizetését a földre vonatkozó törlesztési részletek fizetésétől, úgy hogy ha a gazda eleget tesz a házhely megváltási árának fizetésére vonatkozó 20 esztendői részletfizetésnek, — ami csak elenyésző csekély összeget jelent — úgy nem lehet őt házból kimozdítani, még akkor sem, ha hátrálék miatt esetleg a földjéből ki kell mozdítani. Ez a rendelkezés tehát a családi hajlék biztonságát szolgálja. Minthogy a házhelyek megváltási ára országos átlagban csak 290 pengőre rug, nyilvánvaló, hogy ez összeg évente fizetendő huszadrészt még a legszegényebb földműves is megtudja majd fizetni és így elsimult feje felül az a veszély, hogy családjával hajléktalanná válhatik.

A használati díj fizetés kedvezményét a közép- és mintabirtokok nem vehetik igénybe, ellenben a tökerészletek egyharmadának elengedése, valamint az esetleges hátrálékokat tíz évi részletekben való törlesztése és a törlesztő részletek fizetésére nézve ismertetett kedvezmények ezekre a birtokokra is szólnak.

A megváltási ár újabb megállapítása.

Ha a földhözjutott ingatlanának megváltási ára a kataszteri értéket meghaladó összegben lett megállapítva és a megváltási ár az 1931 évi december hó 31-iki állapot szerint kimutatott kataszteri tiszta jövedelem alapján kiszámított kataszteri értéket is meghaladja, a földhözjutott leg-

később 1932 évi június 30-ig az Országos Földbirtokrendező Bizottságnál a vételár újabb megállapítását kérheti. Erre nézve, valamint a rendeletben foglalt összes kedvezményekre nézve a felvilágosítások a községi előjárásúgtól, illetve az adóhivataltól szerezhetők be.

Hogy a használati díj kedvezménye pénzben kifejezve, mekkora könnyebbséget jelent az eddigi állapottal szemben, azt a következő számítás mutatja:

Eddig 10 koronás kataszteri jövedelem mellett a földhözjutott gazda törlesztő rész-

lete évi 32.40 pengő volt. Ehelyett a következő három évben évente csak 12 pengőt kell fizetni. Ha pedig eddig hátrálékban maradt 1929 óta a törlesztő részletekkel, úgy ma már esedékes tartozása 97.20 pengő volna. Ennek egyharmadrészt elengedik, hátrálékos tartozása tehát 64.80 pengő marad, amely hátrálékot a rendelet szerint 10 év alatt részletekben törlesztheti, tehát évente 6.40 pengőt kell fizetnie, a 12 pengő fenti használati díjjal együtt, tehát évi 18.48 pengőt, az eredeti 32.40 pengő helyett.

Lausanne — Salgótarján.

Egy szürke hétköznap délutánja van, már egészen közel az estehez, mikor egy déli meleg szélroham végigsöpör városunkon és összekergeti a sötét felhőfoslányokat egy alakatlan vésztojósó tömegé. Ember, állat egyaránt megérzi a közelgő veszedelmet és sietve iparkodik fedett helvre, hogy kárt ne tegyen benne a végigvonuló vihar és záporossá, melynek lába máris nagyon alálóg az égből. Egy-néhány pillanat és az utcák szürke aszfaltja, mint fényesre lakkozott futószőnyeg fog a városon végig csikozni. Lassan megindulnak a kövére duzzadt esőcseppek, hogy mint egy előhírnökei legyennek annak a záporosónak, mely azokat nyomban követi. Ennek fele sem tréfa gondolom magamban és sietve térek be a kisállomás fedett helyére, ahová az imént beérkezett személyvonat utasai már összegyűltek. Egy színes-tarka kép, egy zibongó kes a váróterem. Csupa ismeretlen ember, talán sokféle natio is, de ez mind nem akadály köztük, hogy tere-ferébe ne kezdjenek. Mintha testvérek, de legalább is rokonok volnának, pedig ha jobban figyelni az ember, úgy észreveszi, hogy az egyik született magyar csak törve beszéli nyelvünket, mert hiszen, mint megtudtam felvidéki az illető és a tizenkét éve mióta megszállva tartják hazánknak a Kárpátok lábánál fekvő ezen községet, az idegen nyelv folytonos hallásának káros behatása alatt áll. A másik ur németül tárgyal valami nagyon érdekes ügyet egy idevaló polgárral és közben erősen gesztikulál. A váróterem egyik sarkában egy fiatal lengyel hölgy választékos izléssel rendezett toalettjét állítja helyre, valószínűleg megázott ruháját sajnálja. A kijárat mellett, vállál ajótámasztva egy itt rekedt orosz bánya-munkás lesi a zivatar végét, közben-közből sűrű füstoszlopokat fújva az amugyis szürke égre pipájából. Újabb utasok érkeznek a már ugysí zsufolt terembe, mégis jut hely mindegyiknek. Szépen

megférnek, ki senkit sem tuszkolnak, sőt ha kell féllábon is megállnak, csak hogy a másik is fedett helyen lehessen. Ez szp, ez emberi és egyben uri modorra is vall. Nemde ezt így is tartjuk helyesnek, természetesnek és magától értetődőnek? Igen a veszély érzete az embereket józan belátásra tanítja! Egy futó nyári zápor képes megszüntetni a faji, nemzeti, vallási és intelligenciabeli, de még a rangkülönbségeket is, sőt még az üzleti érdekeket is háttérbe szorítja. Istenem milyen jótékony hatással van egy ilyen eső, vajon mennyi kellene belőle Lausannának, hogy megszüntesse azokat a differentiakat, melyek okozója a Sylock-i szellem, mely alattomban a szívet akarja egy font hus gyanánt.

Az eső ura ugyilátszik megelégedett a hatással a váróteremben összegyűlt közönségben kiváltott, széplássan felváltotta szítá- és most már apró cseppekkel közeledett a finaléhoz, hogy aztán mosolygós kék egével derűt árásszon a megbékélt publikumra, akik oly szép egyetértésre jutottak egy rövid félóra alatt.

Lassan mindenki rátér a közös témára, latolgatja az eső további esélyeit, szükségességét és időszertütlenségét, majd végre a merészágosan utnak indulnak egy fejbiccentés, vagy kalapemeléssel köszöntve azt az ismeretlent, aki neki helyet adott, akivel oly jól elbeszélgetett.

A mellett álló beszélőtársam karonfogott és így szól: „Na már mem esik” és barátságosan tuszkolt a kijárat felé, egyik kezében utitáskáját az égnek lóbálva, mintegy azzal hivatkozva az égre, melyre imígy feltekinteni ösztönzött. Az ajtón kiérve egy néhány percre megállottunk a hősök szobra előtt. Megnézte nagy alapossággal azt minden oldaláról, majd szóltanul ismét mellém szegődött. Csend lett. Sem ő, sem én nem szólottunk. Én szívemben nagy keserűséget és bánatot éreztem, hogy az

Vasárnap van a szenzációs nyereménysorsolás a Szt. Erzsébet Nőegylet népnőnépélyén az SBTC pályán.

emlékszavakat a szobor talapzatáról, Istentudja már hányadszor olvasom, ő meg szótalansággal, kalaplevéve állt ott mellettem. Végre 3 törte meg a csendet és így kérdezett: Mondja Uram, az Önök városából melyik huszár ezred szolgálta a hazát a háboru idején? A kérdés csak úgy, mint a többi meglepett! Valótlant mondani nem akartam és így azt feleltem, hogy nálunk a 25-ös közös és a 16-os honvéd gyalogezred egészült ki Ugy?, mondja ő, hát akkor miért áll egy huszár a vértanúk talapzatán? Mondja kérem, folytatja ismét, miért oly diadalmas ez a huszár, hát nem érzi azt a fádalmat, amit a magyar szülők minden reményének elvesztése okozott? Hát nem érzi azt a fádalmat, hogy a haza legjobb fiait veszítette el az önvédelmi harcban? Hát nem érzi azt a bajtárs elesét, ki neki támassza, erőssége, Isten után legfőbb bizalmasa volt?

A kérdések újabb és újabb áradatában a tölgyfalevélről esik szó. Miért tartja kezében magasra emelve a huszár a tölgyfalevelet? Talán a győzelmes hadműveletek alkalmával emelték a szobrot, avagy talán a háboru végével, melynek eredménye csak lemondást és végeláthatatlan szenvedést hozott fejünkre, de nem olyan dicsőséget, melyért egy dicsőséggel végzett háboru után a hős katonák emlékének szoborral adózni szoktak.

A kérdések tömkelegéből még egy néhányat feljegyeztem és ezek: hol hagyta el a huszár puskáját, ha már lövegtáskára a derékszíjára? Ha összetört, úgy a lábánál kellene hevernie! Hol a kard hüvelyé? Ezt is talán elhagyta? Hegymászó cipő meg miért van rajta? További folytatása a kérdéseknek, hogy miért fordul északra a szobor, ha a beállítás nem támadó és így nem látszik irredenta célt szolgálni. Talán inkább a városra kellene tekintenie? Miért állították a szobrot a Kisállomás és a postaépület által határolt háromszög vonalába, mikor ott csak siető polgárok, utazók, stb. fordulnak meg és így kellő tisztelettel adózni a vértanúk emlékének nem tudnak. Kérdősködő gyermekeknek pedig egy szülő sem tudja megadni spontán azt a kielégítő választ, mely gyermekét a haza szent szeretetére és önfeláldozására bírja.

En csak ezeket jegyeztem meg agyamban hazánkfiának aggályos kérdészködéséből, lehet hogy több is volt a kérdés, egy azonban bizonyos, hogy magam, ki még ma is a leleplezési ünnepély fenséges hatásának befolyása alatt állok, amint láttam, részére megnyugtató választ

„A MUNKA” TÁRCÁJA

Karcolatok a miskolci kerületi dalosversenyről.

A hetekig tartó borongós borús idő ráfeküdt a lelkekre. Kedvetlenül végezte mindenki a dolgát, mely kedvetlenség talán csak a kerületi dalosversenyre készülő dalosok között nem tudott lanyát verni, mert nem is annyira a dicsőség utáni vágy, mint inkább az elkövetkezendő kedvesen és kellemesen töltendő egy két nap gyönyörű prespektívája dobogtatta „dalár” szíveinket. Lelkesedéssel, buzgósággal készültünk a szép utra. A Mavart nagy kocsiját előre kibéreltük, hogy azon — Lilafüreden át — érkezhessünk Miskolcra. Szombaton már korán reggel nagy volt a sürgős-forgás. Fehérsapkás tess dalosok szállingóztak mindenfelől a Mavart garázshoz, rendezgettek, pakolgattak, szeretettel becézték a nagy kocsit, mely most két napon át az ő mozgó várjuk lesz. Itt az indulás ideje, 7 óra van. A felhők, mintha csak valami felsőbb parancsszóra történne, szakadozni kezdenek és kicsillan a kedves napsugár, melyet már hetek óta nélkülöztünk. Mindenki frissen, egy pompás ut reményében, csillogó szemmel szállt a kocsiba. Egy utolsó „Isten hozád” s a nagy kocsi mély dübörgéssel megindul, hogy elvigye kedves dalosainkat az annyira várt kedves dalversenyre.

Bohókás viccelődés a kocsiban. Ricsi busan kijelenti, hogy „megnyuzom magukat, ha nekem még mindég egy

félhangot leesnek!” Mire az örökkévidám Juhász rávágja: „Csak a Mavarttal le ne essünk egyelőre, a többit csak bizza ránk a karnagy ur!” Vidám terefere közben már Egerbe is ér a társaság. Jól esik a két órás pihenés, amit igen kellemesen és hasznosan töltenek el. Első utjuk a Dómba vezet, ahol áhitattal szemlélik a nagyszerű Katedrális fenséges arányait és dimenzióit. Rövid ájtatoskodás után sor kerül a híres csillagvizsgáló megtekintésére, ahol a főportás kalauzolja a fiukat. Sorba nézik a könyvtárat, a muzeumot s alig akarják elhinni, hogy a kitűzött 2 órai pihenő már letelt. Sok szép emlékekkel megdagodva folytatják az utat Egerből tovább, a gyönyörű autót, mely merészen kanyarog a Bükk-rengetegeinek pompás erdőségeiben. Szébbnél-szebb látványok után, herobognak Lilla-füredre Igaz, hogy még nagyon meglepszik az előszőzón, de a szépen gondozott sétányok csalogatólag viszik a fiukat a vizeséshez, a Nagy-szállóhoz és a barlangba. Nagyon kedves volt, hogy a megérkezéskor, a mi fess vőfélyünk Petyó ott várta a fiukat és egymásután készítette a sikerültebbnél-sikerültebb felvételeket.

Délután már Miskolcra töfög be az autó, ahol mindnyájan örömmel helyezkednek el a versenyrendezéséig által részükre biztosított nagyszerű „Turistaszállóban” az Avason. Kellemes felrisszolás után az autó a vonathoz röpíti a fiukat, akik a gyorsan várják „Ali-bácsit” az elnököt.

A fess gárda a berobogó gyorsról leszáll elnököt, a jelisével fogadja, melynek gyönyörű akkordjai sok-sok hallgatóságot csálnak a spontán megtartott üd-

völéshez. Utána a Korona szálló kert-helyiségében remekül diszitett asztaloknál pompás vacsorát szolgálnak fel. Majd, hogy leszál a mámorító este a lampinos gárda felvonul nagy csendben a kedves kis Koszorus lányhoz vályi Nagy Erzsikéhez, aki már a két évvel ezelőtti rendezett versenyen is büszkén viselte színeinket. A bájos villa udvarán felcsendül a szerenád. Erzsike a maga 18 éves fiutársának teljes bájában, arcán a boldogság fénylő derűjével fogadja a fiuk hódolatát, majd még könnybe is lábad szép két szeme, amikor az őz hajja, de fiatal szívü elnök, keresetlen szavak kíséretében átadja neki az emlékül hozott apróságokat. Alig bir a meghatódottságtól szóhoz jutni, csak valami túlradó boldogsággal rebeget: „köszönöm, nagyon köszönöm!” Pompás szendvics és sós-stangli hegyek kerülnek az asztalra s melléje jófajta bor. Csendül a pohár, zeng a dal, a háziak kedves kínálgatása és öröme kétszeresen kedvessé teszik a hangulatot. De menni kell, mert az idő kereké sebesen fut és közeleg az éjfé. Még egy utolsó bucsudal és a boldog sereg, indul haza... fel az Avásra. Még egy kis megbeszélés... egy kis halk gitár szó... egy sanzón... és ráborul a csillagfényes éjszaka a fáradt, de boldogan álomra hudyódó szemekre.

Reggel frissen kelnek a fiuk, már meglepszik rajtuk az izgalom, főleg Ricsin, aki folyton azt a lecsett félhangot akarja felemleni. Még egy utolsó próba a fenséges hegyormon, Isten legszebb hangversenyterében — és ime csoda történik, mert sikerül minden nagyobb fáradtság nélkül teljes precizen hangba maradni. Indulás a színházba a versenyre. Nem hiába, hogy a dal is azzal kezdő-

dött, hogy „Csepereg az eső...” de bizony bánatosan kezdett az ég szitálni. Petyó már előbb autón szaladt el a bájos Koszorus lányunkért, akit a színháznál harsányan megéjeneznek, mikor maga is mint egy rózsacsokor megjelenik a fiuk között. Majd egy órai izgalmas várakozás után, a fiuk vannak már fent a világot jelentő deszkákon. Erzsike bájosan köszönti a dalárdát, miközben szépművű szallagot köt a sok vihart látott zászlóra. Felcsendül az ének... száll... gyönyörűen. S egyszerre csak azt veszem észre, hogy a boldogságtól könnybe lábad a szemem. Frenetikus taps a válasz és biztató ígéret a sikerült előadásért. Mikor a függöny összeomlik, még percekig tapsolják a fiuk sikerült énekét. Sajnos, hogy a siker után már egyikünknek sem volt türelme, hogy a további énekszámokat végighallgassa, mert most már csak egy kedves perc volt hátra, amit mi drukerek legjobban vártunk, megszorítani a tehetséges és agilis karnagy kezét és megölelni a fiukat a szép teljesítményért. A legjobb hangulatban elköltött pompás ebéd után, már csak pár óra van még hátra, amit az Avason töltünk el szébbnél-szebb dalokkal kedveskedve Erzsikének és vendégeinknek. De felharsan a legutolsónak tartogatott dal is. Száll messze száll a hegyormóról: Szerencse fel... szerencse fel... Még egy utolsó Isten hozzád, magasba lendülnek a sapkák, aztán már kanyarodunk lefelé a kedves hegyi uton, hogy elballagjon a sok jó vén dalos tovább... tovább... a jól megérdemelt siker után, lelkükben tele hangulattal és felejthetetlen élményekkel, haza — vissza a munka városába.

Beretváspasztilla a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja.

Vasárnap délután van a Szt. Erzsébet Nőegylet nagy népünnepélye az SBTC pályán.

adni nem tudtam, hibámnak róva fel, hogy szobrász nem vagyok, de meg nem is ismertem azokat az intentiókat, melyek a szobrászt ezen monumentális szobor megalkotásánál vezérelték.

Nem volna tehát elfecsérelt idő, ha a mélyentisztelt közönség egy kis időt szentelne ezen kérdések tisztázására, elvégre tisztában kell lenni városunk minden polgárának azokkal az eszmékkel és érzésekkel, amelyeknek a sok költséggel megszerzett és felállított szobor kifejezője hivatott lenni.

Igy a beszélgetés egy közelebbi nexus terepelt köztem és az idegen között, ki elmondta, hogy országunk majd minden városában megtekintette a hősök emlékművét. Mindenütt egy fájdalmas érzés nyílt szívébe, mindenütt keze ökölbe szorult, ha bánata gondolatait a megcsontított hazára terelte, de mindezt nem érezte át a salgótarjáni hősi emlékműnél.

Ő úgy vélekedett, hogy sokkal kifejezőbb lett volna egy a „vértanúk kutja” elnevezéssel felállított monumentális mű, melynek folyton magasba szökellő vizsugara, mintegy újra meg újra feltör a Teremtőhöz a nagy igazságtalanság reparálása végett és így visszazuhanó cseppeivel színgig megélténé a kehelyformájú kulmedencéjé, mely pirosan tükrözné a vizet, honnan iljak és vénnek néhány fillérért, mint Lethe folyóból vizet merítve, erőt, bátorságot és kitartást nyernének a további életküzdelemre és megmutatnák Versailles, Trianon, Genf és Lausanne ámulatára, hogy a magyar, hazájáért és családjáért megépítve is tud hőiesen lemondani, szenvedni és meghalni. Értsék meg végre, nyugaton és keleten, hogy a magyar nem virtusból, hanem mélységesen átértett hazaszeretettől hajtva, küzd és áldozza vérért hazájáért-kirájáért-családjáért!

Végezetül még csak azt kell idejegyezni, hogy ennek a kutnak elgondolása nem olyan rossz, hogy ezzel a gondlattal foglalkozni nem lehetne, hiszen ez intézményes megoldást rejt magában arra a kérdésre, hogy a rokkant hadviseltek és árva ügye valahogy rendeződjen és borralalozni és alamizsnák helyett, a hazafiak áldozatkészsége folytán egy olyan jótéteményhez jussanak, mely senki megerőltetését nem kívánja és újabb adót nem céloz. — Hiszen mindent — mindent ne várjunk a kétharmad részében megcsontított, kincseitől megfosztott, szegény-szegény hazánktól! S. Gy.

Hírek és különfélék

Személyi hír. Dr. Förster Kálmán polgármester f. hó 4-étől betegszabadságra távozik. Előbb azonban megjelenik Kőszegen, ahol a 400 éves város rendezésében nagy fontosságú tanácskozások lesznek a különféle gazdasági és szociális problémákról.

Hálás köszönet: a 25-ös Emlékmű felavatásával kapcsolatban tapasztalt nagylelkű és áldozatos támogatásért méltóságos dr. Chorin Ferenc és Róth Flóris uraknak, Bérczy bányaügyi tanácsos, Zoltán Frigyes közp. igazg., Fabini Henrik, Sente László, Tarnay Kálmán igazgató uraknak; dr. Förster Kálmán polgármester urnak, az állomásparancsnok ur utján a helybeli fegyveres erőnek, amelynek szereplése a szép és emlékeztető ünnepséget olyannyira fokozta. Dr. Sztranyavszky Sándor, Gróf Andrássy Géza, dr. Söldes Béla főispán és dr. Baross József alispán és Veres Zoltán főszolgabíró uraknak, a helybeli pénzintézeteknek stb. E helyen kell még külön köszönetet mondanunk dr. Pogány József Budapesten és Vágó Péter Salgótarjánban élő 25-ös bajtársainknak, akik az Emlékmű megteremtése körül értékes munkát fejtettek ki. Minden nemese anyagi, vagy erkölcsi támogatásért legyen jutalom az a hála, amely életre hívta ezt az emlékművet! A bizottság.

Kiseb lakást keresek azonnalra. Címet bérösszeggel kiadódhatalba kérek.

Egy kis hadiárva verse az emlékmű előtt.

Istenem Te adtad és Te elvevél...

Mikor elment velük az én hős Apám is,
A többi csukaszürke honvéd sorába;
Csak egy könnyes csókot hagyott bu-
[csuzól]

Nékem utoljára.
És ment a többivel, szürkén és némán...
Lábával merészen dobogott előre,
Előre, előre... aztán megálltak:
A Kárpátok tövébe.

Zilált zürzavart zengett az éj,
Rohamra száguldtak szürke magyarok,
Bősz ágyuk turka hörgött ezer halált;
Ezren meg ezren a porba hulltak,
Mint az Apám:
Kit szurony szívében talált.

És lőn reggel.

Hogy aranyat szitált a bánatos földre
[a Nap.

Ez volt a legnémbább győzelem napja.
A Kárpátok alján megnyílt az anyaföld
És a tépett hős fiait az ölébe fogta.

És azóta, az ölében ringatja
Magyar fiait álmódzó csöndbe,
Az egy igaz Isten egyforma fiait
Kik visszatértek az anyai ölébe.

Ádes Apám Anyja, Földanyám Nagy-
[anyám!]
Ringató karod zsiibbad a bilincstől,
És a megalázott szomorú szived
Vad dobogása
Fölriasztja örökálmú gyermekeidet.

Ringasd, csak ringasd:
Álomba, szépbe...
Magyar mesébe,
Álmódó regébe...

Hogy meg ne érezzék, karod zsiibba-
[dását,
A derűs magyar égbolt gyászba boru-
[lását,
Sohaját Északnak, könnyét derűs
[Délnek,
Bánatát ne tudják Keletnek, Nyugatnak;
Hol magyarok élnek.

A mag, mit földbe vetnek, kihajt szá-
[porán,
A magból a magyar szív.
Nyugodj meg Nagyanym
... mert az én testvérem, a te uno-
[kád, gyermeked:

Egyik a pult mögött méterrel méreget,
Beleget és lelket istápol a másik,
Van ki rimeivel csüggött könnyet szárít,
Házat varázsol, hidat ver, molnár...
A Te gyermekeid, a Te unokád,
Aki a nagy Virradatra vár:

Mikor a magyar talajból kemény és
[büszke tölgyek
Hajolnak alázott szived fölé egy lomb-
[koronába,
Hogy magyar dalt zengjenek a ma-
[gyar völgyek
S mi is ott harcoljunk majd a nagy
[főlszabadulásba.

És mi szívetekben olyan büszkén égett,
Ami szívetekben oly szentül ragyog;
Örökadó Apák, hallgató vitézek:
Magyar honvédek, honvédő magyarok.

Ringasd, csak ringasd,
Álomba, szépbe...
Magyar mesébe,
Álmódó regébe...

Örökkévaló, óh adj a fáradt hőseinknek:
Örökkévaló békés, boldog álmot,
S ültess minden magyar sirra
Örökníló nefelejts virágot.
Emlékes könnyet a mi szemünkből,
Bizakodó fohászt rebegő szívünkből.
Csak Ti nyugodjatok, álmodjatok szépet:
Szép magyar meséket, álmodó regéket.

Istenem, Te adtad és Te elvevél,
Tied az Élet és a Halál is Tied!
Dr. Schwabach.

Mindenki ott lesz vasárnap délután az SBTC pályán a Szent Erzsébet Nőegylet népünnepélyén.

A Szent Ferencesek ünnepélyes fogadtatásáról és a Vojtasák emlékmű leleplezéséről technikai okokból jövő számunkban fogunk megemlékezni.

Esküvő. Tauschach Rózsika salgóbányai lakos, folyó hó 2-án délután 5 órakor tartja esküvőjét a tuzséri ref. templomban, Kalkó Imre tuzséri lakossal, herceg Odeschalchi Miklós alkalmazottjával.

Meghívó. A Filléres-gyors árait megszégyenítő olcsóság lesz a Szent Erzsébet Kath. Nőegylet július 3-i népünnepén az SBTC sporttelepén. A műsor pompás és változatos számait, a sok meglepetést ígérő sátrakat a legnagyobb lelkesedéssel és hozzáértéssel készíti elő az agilis rendezőség. A népünnepén pár fillérért mindenki pompásan elszórakozhat s ugyanakkor segít nyomorgó ember-társain is, mert a Nőegylet az egész jövővelmet jótékonyági és nyomorenyhítő célokra fogja fordítani. A Szent Erzsébet Nőegylet vezetősége ezután is szeretettel meghívja a népünnepre Salgótarján egész közönségét. A népünnepkel kapcsolatos nyereménysorsolás sorsjegyeinek nagyrésze már is elkelt. Igyekezzék a még meglevő sorsjegyekből mindenki idejében szerezni magának, mert a nyeremények várakozáson felüli meglepetések lesznek.

Jótékonykodás. A város polgármestere felkérésére örömmel közöljük, hogy a Hungária Villamossági r. t. salgótarjáni üzemfőnöksége a Salgótarjáni Villamossági r. t. 1931. évi üzleti eredményéből a város szegényei részére 300 P-t, a város tudóbeteg gondozó intézet részére 50 P-t, a Stefánia egyesület részére 100 P-t, összesen 450 P-t adományozott s ezenkívül a gimnázium és ezzel kapcsolatos gyorsirótanfolyam részére 150 pengőt, a salgótarjáni sport, levente és vívőegyesületeknek 125 P-t, végül különféle jótékony célokra 40'60 P-t juttatott. A Salgótarjáni Hangya szövetkezet pedig 20 P-t juttatott a város szegényei javára. A magunk részéről is ezen nemes és követelesre méltó cselekedetért őszinte köszönetet mondunk.

Meghívó. június hó 30-én d. u. 5 óra 18 perckor érkeztek meg városunk új lakói: A Szent Ferencrend tagjai. A 700 éves rend beköltözése falaink közé, városunk történelmi eseménye is egyben. Július hó 3-án d. e. 10 órakor az acélgyári iskola játszóterijében lesz a ferences plébánia első vasárnapi istentisztelete, melyen a Szentmisét Pájer János püspöki helynök celebrálja és ez alkalommal az új plébánia vezetését a Szt. Ferencrendnek ünnepélyesen átadja. A július 3. tábori szentmisére szeretettel meghívjuk városunk katolikus hivatát és a nagymultú rend minden tisztelőjét és barátját. Testvéri üdvözléssel a salgótarjáni Ferences plébániát szervező bizottság nevében: Szilvássy s. k. titkár. Horváth s. k. elnök.

Városi közgyűlés. 28-án d. u. 3 órakor dr. Förster Kálmán polgármester elnöklésével este 7 óráig tartó közgyűlés volt. — A Hiszekegy elmondása után a következő polgármesteri jelentéseket olvasta fel Nékám István h. főjegyző. — Endresz György és Bittay magyar pilóták vértanu halála alkalmából városunk is osztozott a mély gyászban. — A hősök napján a szobornál kegyeletes ünnepséggel áldoztunk a háború áldozatainak emlékére. (Mindkét bejelentést állva hallgatták meg a városatyák.) — A v. losonci 25-ös ezred hősi emléktábláját június 19-én avatta fel József főherceg nagy ünnepség keretében. — A filléres gyors 1500 utasa a legszebb és legjobb benyomásokkal távozott városunkból. — Az egészségháznál tapasztalt szabálytalanságokat bejelentette a népjóléti miniszternél. Egyébként a munkát a vállalkozó már folytatja. — A Reálgimnázium államosítását a kultuszminiszter egyelőre nem találta teljesíthetőnek. — Több vonathoz, mely Hatvanig közlekedett, közvetlen pesti kocsit is csatoltatnak. — A Társ. Bizt. hátralékainak behajtására Omilyák Antal és ifj. Takács Ferencet id. végrehajtókul alkalmazta. — Magyar Külügyi Társaság kérelme támogatása iránt. Kérelmek elutasítása. — Duda Lajos kérelme helyfoglalási bérösszegének folyó évre való elengedése iránt. Kérelmek elutasítása. — Tóth Gyula kérelme a Tarjánpatak partbiztosításával 1927. évben vállalt költségek csökkentése iránt. Elutasítva. — A forgalmi adókezelésben közreműködő városi tisztviselők működési pótléka a pénzügyminiszteri rendelet szerint megszavaztatott.

Amikor arcszíne fakó, szürkékessárga és tekintete bágyadt, amikor szomorú, nyomott hangulat és nehéz álmok gyötrik, amikor epepangás, gyomorfájás, felvadás és fejnymás kinozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorral 1—1 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az orvosok azért rendelik a Ferenc József vizet oly gyakran, mert ez sok esetben a rosszullét okát gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felhívítja. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Özv. dr. Clementis Kálmán kérelme a város 10 éves jubileuma alkalmával megállapított jutalomban való részesítése iránt. Elutasítva. — A köztisztviselési üzem vállalatba adásáról egy bizottság küldeték ki és az fog dönteni. — Bodó János és neje kérvénye kölcsön iránt. Megszavazva. — Munkanélküliek foglalkoztatására alábbi felhívást közöljük: Kérek a város közönségét! A város képviselőtestületének folyó évi június 28-án tartott közgyűlésében hozott határozat alapján arra kérem a város közönségét, hogy szükségleteik beszerzésével vállalatba adandó munkáikkal a helybeli iparosokat, kereskedőket és vállalkozókat támogatni és ezzel a sok kenyer nélkül levő és dolgozni akaró salgótarjáni polgárt munkákkal alkalmhoz juttatni szívesek legyenek. Dr. Förster Kálmán s. k. polgármester. — Vizslay István és neje kérelme az egészségházzal mögötti ingatlanoknak megvétele iránt. Ajánlatot tesz a város. — Gyurcsik János kérelme házépítési kölcsönének ügyében. Elutasítva. — A Tarjánpatakban a Salgópatak és ipartestület előtti hid közötti szakaszán fenékburkolás átépítése és támfalak javítása. — Művelésre alkalmas városi ingatlanok 1932. évi hasznosítása. — Tisztviselők betegsegélyző alapról alkotott szabályrendelet tárgyalása. Egyelőre nem tárgyalattott. — Mészárosok kérelme vágóhid és hűtőhidak beszállítása iránt. Elutasítva. — Jégüzem bérbeadása. Városi kezelésben marad. — Polgármesteri ház vízvezetékének átalakítása. — Rimaszombati-ut támfal építési ügye. — Kálvária barlangépítési ügye. — Kretsch telep parcellázása. — 1932. évi mezőéri díj kivetése. — Városokat terhelő függőkölcsönöknek hosszulejárata záloglevél-kölcsönné való konvertálása tárgyában Makó m. város képviselőtestületének határozata. — Hat új országos állatvásár kérelmezése. — Schundtner Olga kérelme virágárusító pavillonjában kegyeszek és imakönyvek árusításának engedélyezése iránt. — Honosítási és illetőségi ügyek.

Filléres áron pompásan szórakozhat mindenki vasárnap a Szt. Erzsébet Nőegylet népünnepén.

Szívesen látom
wridivatüzletemben,
ahol jól és olcsón
vásárolhat!

M. Nagy Lajos
Salgótarján
Fő-utca 23.

Városházával szemben

